

Mundus Aspectabilis Philosophice Consideratus

Falck, Joseph

Augustae Vindelicorum, 1740

§. VI. De Forma Mixtorum inanimatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95848](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95848)

beat : ita Orator ordinatissimè movet linguam, salius pedes, cytharæcedus digitos, parùm sollicitus de causâ & modo, quo ista fiant ; an idcirco omnes motus isti fiunt per solam machinam, aut causam aliquam extrinsecam nihil cooperante anima ? imò anima experitur se agere, dum ordinatè movet manum & calamum, quamvis non satis intelligat modum, quo id efficiat. Sed ingrediamur ipsa animæ penetralia : quis hominum, quis Cartesianorum intelligit, qua ratione anima sua tot, tamque miris modis operetur in glandula pineali ? quis etiam intelligit, quomodo ibidem tantum existat, & in hac sua sede dominetur ? & tamen hanc illi sedem assignant. Præterea juxta ipsos essentia animæ in eo est, ut semper cogitet ; & quis scit, qua ratione cogitet, aut quid cogitet semper ? quam contentiosa fuit olim disceptatio inter P. Malbranchium & D. Arnaldum, an cogitatio sit mera modalitas, an verò anima objectum videat in Deo intimè præsentem ? an anima ideas suas producat, an illas duntaxat recipiat, uti corpus figuram recipit ? si jam anima ignoret ea, quæ sunt sibi intimè præsentia, atque in se recepta, non mirum videri debet, si ignoret ea, quæ per ipsam aguntur in corpore ; nam vis ejus per totum corpus diffunditur, ut evincit ratio unionis intimæ, & docet experientia in motu membrorum, in imaginationis potentia, in animi passionibus &c. Hinc eò progressi sunt Stalliani, ut ferè totam corporis œconomiam tribuerent animæ : sed debemus aliquid, & multum, si velis, machinæ, ita tamen ut potiores & primarias partes tribuamus animæ. Jam ut redeamus ad plantas : poterunt istæ per virtutem sibi inditam faciendi semen juxta genus & speciem suam, etiam sine cognitione ea operari, quæ sunt sibi propria, adjuvantibus haud dubiè causis aliis. Machinæ hydraulicæ quantumvis artificiosæ, non generant machinam sibi similem, sed requiritur artifex, ut similem efformet. Quod si etiam tu recurras ad machinam, ut vocant, supremam, & dicas Deum, qui in creatione prima formavit plantarum organa, nunc etiam efformare seminâ, velut unicam motûs localis causam, de his plura audies, ubi agetur de motu & causâ motûs : de operationibus verò vitalibus plantarum, aliorumque viventium plura dicentur, ubi sermo erit de viventibus & animatis.

S. VI.

De Forma Mixtorum inanimatorum.

POSITA in minimis elementis multiplici specie diversis formâ cum suis proprietatibus, non videtur necessaria in mixtis inanimatis, si non omnibus saltem plurimis, forma ab elementorum combinatione distincta. Hoc videntur probare Atomistarum rationes hæcenus allatæ ; tot enim elementa diversa videntur sufficere ad conflandum tale mixtum cum suis proprietatibus, quas ei communicant, nec advertitur in mixto inanimato specialis operatio, quæ formam distinctam exigit, nec satis constat de causâ, quæ illam semper producat. Et sanè patet ab experientia, quanta oriatur ex sola rerum commixtione diversitas in præparandis cibis, in temperandis liquoribus, in coloribus exhibendis, in conficiendis potionibus medicis, & sexcentis aliis, quæ ars naturæ imitatrix efficit : cur igitur quiddam simile in aliis naturæ machinationibus evenire non existimabimus ? præsertim, cum id pateat in mixtis, ut vocant, minus perfectis, qualia sunt nix, glacies, nubes, aliæque plurima, in quibus nec ipsi Peripatetici formam agnoscunt à minimis elementis distinctam ;

Quod

Quod si tamen in mixto aliquo operationes quædam, & proprietates advertantur, quales in elementis nusquam inveniuntur, meritò suspicari poterunt Peripatetici, adesse formam aliquam illarum radicem. Quanta etenim, dicunt illi, est in auro gravitas, quantus splendor, quanta vis medicinalis, quàm ductile est aurum, quàm difficiliter solubile? Nam teste Boylio per duos menses integros aurum purum fuit retentum in fornace vitriaria in igne intensissimo, nec tamen minimum quid de pondere suo deperdidit. Similiter quàm admirabilis est virtus magnetica in attractione ferri, in conversione ad mundi cardines, & plurimis aliis, quæ implent libros? Quæ dein virtus in medicinalibus, in venenis, in gemmis, in herbis jam emortuis, in ossibus & carnibus animalium jam occisorum, & aliis innumeris, quæ videntur aliquam vim distinctam seu formam indicare, nec satis explicantur, saltē per elementa Cartesiana, aut sola 4. elementa Peripatetica, quanquam faciliorem ea explicandi modum habeant illi, qui omnis generis atomos admittunt. Sed pluribus investigare, ubi & quando talis forma sit necessaria, plus habet difficultatis, quàm utilitatis: plura tamen de his dicemus, ubi de hujusmodi mixtis in specie.

§. VII.

Rationes reliquæ contra Formas.

ATomistæ hætenus formas singillatim impugnârunt, nunc universè omnes adoriuntur. Imprimis capere nolunt, quid sit substantia incompleta, sed hoc jam explicatum est §. I. Rursus intelligere nolunt, quomodo aliquid non existens de novo producat, quin creetur. Sed differentiam inter creationem & generationem jam dedimus cap. I. §. I. Quidquid de novo fit, illud fit ex nihilo sui; fit enim aliquid, quod antea non fuit, non tamen propterea creatur: ad creationem enim requiritur præterea, ut nullum præsupponatur subiectum, quod passivè concurrat, & actionem sustentet; formæ autem materiales tale subiectum requirunt; non ergo creantur, sed educuntur. Et hanc solutionem debent in multis admittere Adversarii: utique enim datur in nobis intellectio, volitio, amor, odium, luctus, gaudium; hæc sunt aliquid, quod antea non erat: ergo datur aliquid de novo; at istud non producit à solo DEO: sic enim anima nostra merè passivè se haberet, velut quoddam inanime, quod damnavit Conc. Trid. & meritò, cum hac ratione libertas nostra, & omne meritum nostrorum actuum tolleretur, uti & omnis culpa, & DEUS propriè fieret auctor peccati: ergo hi actus de novo producantur ab homine, nec tamen creantur; quia hoc naturalem creaturæ vim transcendit, ut ipsimet fatentur. Præterea dum atomi combinantur, aliquid de novo producit, quod prius non erat, scilicet motus, situs, combinatio, sive dein hoc dicatur ens absolutum seu respectivum, aut alio nomine vocitetur: quæ omnia evincunt aliquid produci ab agentibus creatis, quod quia etiam juxta Adversarios non creatur, dicendum est illud produci ex aliquo subiecto.

At si forma, inquit Magnanus, fit ex materia tanquam ex subiecto præsupposito, tunc forma non adæquatè distinguitur à materia: ergo materia erit pars formæ, v. g. animæ bruti. Id verum esset, si forma fieret ex subiecto tanquam ex parte intrinsecè constitutiva: non verò, si fiat tanquam ex subiecto solum passivè concurrente, & actionem simul cum forma terminante, recipiente